

UZASADNIENIE

S. S. (obywatelka Ukrainy) wniosła 15.06.2022r do tutejszego Sądu o zwolnienie jej z obowiązku przedstawienia dokumentu potrzebnego do zawarcia małżeństwa z G. S. (obywatelem Polski).

G. S. oświadczył, iż chce dobrowolnie zawrzeć związek małżeński z wnioskodawczynią S. S..

Postanowieniem z dnia 13.10.2022r. postępowanie zostało zawieszona na podstawie art. 178 Kodeksu postępowania cywilnego.

Pełnomocnik wnioskodawczyni w piśmie z dnia 16.02.2023r. wniósł o jego podjęcie, wobec czego zostało podjęte postanowieniem z dnia 31.03.2023r. na podstawie art. 181 §1 pkt 2 Kodeksu postępowania cywilnego.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny :

Wnioskodawczyni S. S. ma 56 lat, w Polsce mieszka od 6 lat, nie leczyła się psychiatrycznie, podaje, że jest osobą rozwiedziona. S. S. z domu Z. ur. (...) córka L. i K., urodzona w miejscowości S. na Ukrainie, obywatelka Ukrainy zawarła związek małżeński z O. S., obywatelem Ukrainy zarejestrowany (...). w Oddziale Państwowej Rejestracji Aktów S. S. Rejonowego (...) Sprawiedliwości Obwodu M.. W „ **Wyciągu z Państwowego Rejestru Aktów S. L. o państwowej rejestracji małżeństwa dotyczącego potwierdzenia nazwiska przed zawarciem małżeństwa**” jest też wzmianka w dziale „Informacja o rozwiązaniu małżeństwa”, iż w dniu (...). dokonano tam wpisu aktowego nr (...) w rubryce „ Numer wpisu aktowego o rozwiązaniu małżeństwa”. Poza tym wyciągiem wnioskodawczyni nie przedłożyła żadnych innych dokumentów potwierdzających, iż jest rozwiedziona, zaś jej pełnomocnik w piśmie z dnia 16.02.2023r. powiadomił, iż nie uzyskała ona w Polsce uznania swojego orzeczenia rozwodowego.

Uczestnik G. S. ma 52 lata, nie jest ani spokrewniony, ani spowinowacony z wnioskodawczynią, nie leczył się psychiatrycznie, nie jest ubezwłasnowolnionym, zna stan zdrowia wnioskodawczyni. G. S. ur.(...) w S. syn M. i M., z domu P. w dniu(...). zawarł związek małżeński z A. K., które to małżeństwo zostało rozwiązane prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w z dnia 19.10.2016r. syg. akt IC 1102/16. Tak więc uczestnik jest stanu wolnego i po jego stronie nie ma przeszkód do zawarcia małżeństwa ze S. S..

Powyższy stan faktyczny sąd ustali na podstawie przedstawionego przez wnioskodawczynię „Wyciągu z Państwowego Rejestru Aktów S. L. o państwowej rejestracji małżeństwa dotyczącego potwierdzenia nazwiska przed zawarciem małżeństwa” oraz dowodu z przesłuchania stron na rozprawie w dniu 13.10.2022r.

Sąd zważył co następuje :

Przepis art. 562 Kodeksu postępowania cywilnego stanowi, iż zwolnienia od obowiązku złożenia urzędowi stanu cywilnego dokumentu potrzebnego do zawarcia małżeństwa udziela sąd na wniosek osoby obowiązanej do złożenia dokumentu. W niniejszej sprawie wniosek S. S. o zwolnienie jej z obowiązku przedstawienia dokumentu potrzebnego do zawarcia małżeństwa z G. S. należało jednak oddalić.

Zgodnie z art. 3 § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego osoby zamierzające zawrzeć małżeństwo powinny złożyć lub przedstawić kierownikowi urzędu stanu cywilnego dokumenty niezbędne do zawarcia małżeństwa, określone w odrębnych przepisach. Jeżeli otrzymanie dokumentu, który osoba zamierzająca zawrzeć małżeństwo jest obowiązana złożyć lub przedstawić kierownikowi urzędu stanu cywilnego napotyka trudne do przezwyciężenia przeszkody, sąd może zwolnić tę osobę od obowiązku złożenia lub przedstawienia tego dokumentu.

Z kolei w myśl art. 79 ust. 1 – 2 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. **Prawo o aktach stanu cywilnego** cudzoziemiec zamierzający zawrzeć małżeństwo składa:

1) zapewnienie,

2) odpis aktu urodzenia, a jeżeli pozostawał uprzednio w związku małżeńskim – odpis aktu małżeństwa z adnotacją o jego ustaniu, unieważnieniu albo stwierdzeniu jego nieistnienia, albo odpis aktu małżeństwa z dokumentem potwierdzającym jego ustanie lub unieważnienie albo dokumentem potwierdzającym stwierdzenie nieistnienia małżeństwa, jeżeli na podstawie pozostałych składanych dokumentów nie można ustalić danych niezbędnych do sporządzenia aktu małżeństwa;

3) dokument stwierdzający, że zgodnie z właściwym prawem może zawrzeć małżeństwo, chyba że na podstawie przepisów ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (Dz. U. z 2015 r. poz. 1792) jego możliwość zawarcia małżeństwa jest oceniana na podstawie prawa polskiego.

2. Jeżeli otrzymanie dokumentu, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, napotyka trudne do przewyciężenia przeszkody, sąd w postępowaniu nieprocesowym na wniosek cudzoziemca może go zwolnić od złożenia tego dokumentu. W postępowaniu

o zwolnienie cudzoziemca od złożenia dokumentu sąd na podstawie właściwego prawa ustala, czy osoba ta może zawrzeć małżeństwo.

Zgodnie z art. 78. Prawa o aktach stanu cywilnego dokumentami potwierdzającymi ustanie, unieważnienie albo stwierdzenie nieistnienia małżeństwa są w szczególności:

1) odpis skrócony aktu zgonu lub odpis prawomocnego orzeczenia sądu o stwierdzeniu zgonu lub uznaniu za zmarłego poprzedniego małżonka;

2) odpis prawomocnego orzeczenia sądu o rozwodzie;

3) odpis prawomocnego orzeczenia sądu o unieważnieniu małżeństwa;

4) odpis prawomocnego orzeczenia sądu ustalającego nieistnienie małżeństwa.

Pełnomocnik wnioskodawczyni S. S. w piśmie z dnia 16.02.2023r. informując, iż nie uzyskała ona w Polsce uznania swego „orzeczenia rozwodowego” (administracyjnego) przedstawił pogląd, iż nie musiała tego robić, bowiem orzeczenia państw obcych wydane w sprawach cywilnych, podlegają uznaniu z mocy prawa zgodnie z art. 1145 Kodeksu postępowania cywilnego oraz stosownie do art.17 Konwencji o uznawaniu rozwodów i separacji, sporządzonej w (...)(...), która przewiduje, iż konwencja nie stoi na przeszkodzie stosowaniu w Umawiającym się Państwie prawa bardziej korzystnego dla uznawania zagranicznych orzeczeń o rozwodzie i separacji. Pełnomocnik wnioskodawczyni podniósł, że w jego ocenie przedstawione przepisy odnoszą się także do orzeczeń administracyjnych na podstawie art. 1149⁽¹⁾ Kodeksu postępowania cywilnego, co jego zdaniem skutkuje tym, że orzeczenia rozwodowe, w tym także administracyjne, nie wymagają uznania przez sąd polski. Podniósł dalej, że według ukraińskiego aktu stanu cywilnego dołączonego przez wnioskodawczynię do akt sprawy, rozwód pomiędzy nią, a jej ówczesnym mężem nastąpił (...)

Zważyć jednak należy, iż na potwierdzenie teorii wnioskodawczyni do akt nie zostało dołączone żadne orzeczenie ani sądowe ani administracyjne, potwierdzające orzeczenie rozwodu pomiędzy wnioskodawczynią, a jej pierwszym mężem. Nie został też dołączony odpis aktu małżeństwa z adnotacją o jego ustaniu, unieważnieniu albo stwierdzeniu jego nieistnienia, albo odpis aktu małżeństwa z dokumentem potwierdzającym jego ustanie lub unieważnienie albo dokumentem potwierdzającym stwierdzenie nieistnienia małżeństwa. Załączony została jedynie „Wyciąg z Państwowego Rejestru Aktów S. L. o państwowej rejestracji małżeństwa dotyczącego potwierdzenia nazwiska przed zawarciem małżeństwa”

W niniejszej sprawie ustalono bez wątpienia, iż rozwód wnioskodawczyni z jej mężem O. S. nie był orzeczony przez ukraiński sąd, nie ma więc co do tego ukraińskiego orzeczenia sądowego, które miałyby podlegać uznaniu. Wnioskodawczyni twierdzi, iż rozwód ten był przeprowadzony administracyjnie, lecz nie przedstawiła administracyjnego aktu rozwodowego, który powinien być wydany, gdyż na Ukrainie rozwód wydany przez państwowy urząd stanu cywilnego powinien być także poświadczany aktem rozwodowym według wzoru zatwierdzonego przez Gabinet Ministrów Ukrainy. Nadto nawet jeżeli by przyjąć, że orzeczenie takie było wydane, ponieważ dokonano wpisu aktowego nr 38 w ukraińskich aktach stanu cywilnego w dniu (...)w dziale „Informacja o rozwiązaniu małżeństwa”, w dniu (...) w rubryce „ Numer wpisu aktowego o rozwiązaniu małżeństwa” nie można uznać, iż takie orzeczenie administracyjne powinno być uznane z mocy prawa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie art. 1149⁽¹⁾

Kodeksu postępowania cywilnego. W obecnym stanie prawnym bowiem istnieją trzy rodzaje uregulowań dotyczących uznawania w Polsce orzeczeń zagranicznych, wprowadzone przez:

- 1) krajowe przepisy Kodeksu postępowania cywilnego (art. 1145-11491 k.p.c.);
- 2) unormowania wiążących Polskę wielostronnych i dwustronnych umów międzynarodowych;
- 3) od 1 maja 2004 r., tj. z chwilą kiedy Polska stała się pełnoprawnym członkiem Unii Europejskiej - unormowania prawa wspólnotowego.

Stosownie do treści art. 91 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.), która - jako "ustawa zasadnicza" - jest aktem najwyższej usytuowanym w hierarchii powszechnie obowiązujących w kraju źródeł prawa: ratyfikowana umowa międzynarodowa, po jej ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, stanowi część krajowego porządku prawnego i jest bezpośrednio stosowana, chyba że jej stosowanie jest uzależnione od wydania ustawy (ust. 1). Umowa międzynarodowa ratyfikowana za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie ma pierwszeństwo przed ustawą, jeżeli ustawy tej nie da się pogodzić z umową (ust. 2). Jeżeli wynika to z ratyfikowanej przez Rzeczypospolitą Polską umowy konstytuującej organizację międzynarodową, prawo przez nią stanowiące jest stosowane bezpośrednio, mając pierwszeństwo w przypadku kolizji z ustawami (ust. 3).

Z powyższego wynika, że - w praktyce - przepisy Kodeksu postępowania cywilnego, w których ustawodawca zrezygnował z wymagania przeprowadzenia przed właściwym sądem postępowania delibacyjnego badającego formalną dopuszczalność uznania orzeczenia zagranicznego, na rzecz automatycznego jego uznania, mają zastosowanie jako ostatnie, tj. w przypadkach nieobjętych zakresem stosowania ratyfikowanych za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie umów międzynarodowych oraz aktów Unii Europejskiej.

„Umowa dwustronna między Rzeczypospolitą Polską a Ukrainą o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych i karnych podpisana w (...).05.1993r. w art.48 ust. 2 reguluje także tryb uznawania orzeczeń, które zostały wydane przez organ inny niż sąd na zasadach określonych w artykułach 50-52. W takiej sytuacji, zgodnie z art. 91 ust.1 i 2 w zw. z art. 241 ust. 1, 89 ust 1 pkt 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, postanowienia tej umowy mają pierwszeństwo, co wyłącza stosownie trybu ex lege przewidzianego w art.1145 i następne Kodeksu postępowania cywilnego” ((...) SA/Kr (...) - Wyrok WSA w Krakowie z 2019-05-14).

Zgodnie zaś z art. 6 Kodeksu cywilnego ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Ta materialnoprawna zasada posiada procesowe odzwierciedlenie w art. 232 Kodeksu postępowania cywilnego, który stanowi, iż strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Tak więc zadaniem wnioskodawczyni S. S. było udowodnienie w tej sprawie, iż wedle swojego prawa jest osobą rozwiedzioną, która może ponownie zawrzeć związek małżeński. Nie przedstawiła ona jednak obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej orzeczenia o swoim rozwodzie z pierwszym mężem O. S., wobec czego nie może na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zawrzeć kolejnego małżeństwa, albowiem zgodnie z polskim Kodeksem rodzinnym i opiekuńczym nie może zawrzeć małżeństwa ten, kto pozostaje już w związku małżeńskim (art. 13 §1), wobec czego wniosek S. S. należało oddalić.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie przepisów art. 520 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego.